

Eurooppa-neuvosto

Bryssel, 21. lokakuuta 2022
(OR. en)

EUCO 31/22

CO EUR 27
CONCL 6

ILMOITUS

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Eurooppa-neuvoston kokous (20. ja 21. lokakuuta 2022) – Päätelmät

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena Eurooppa-neuvoston edellä mainitussa kokouksessa hyväksymät päätelmät.

I UKRAINA JA VENÄJÄ

Venäjän kiihdyttämä hyökkäys

1. Eurooppa-neuvosto käsitteli Venäjän Ukrainaa vastaan käymää ja kiihdyttämää hyökkäyssotaa, joka vaarantaa rauhan ja turvallisuuden Euroopassa ja koko maailmassa. Eurooppa-neuvosto aikoo päättäväisesti torjua disinformaatiota, jonka tavoitteena on mitätöidä yhteiset pyrkimyksemme Ukrainan suvereniteetin ja sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen puolustamiseksi. Se toistaa, että Venäjä on yksin vastuussa tämänhetkisistä energia- ja talouskriiseistä.
2. Eurooppa-neuvosto tuomitsee ehdottoman jyrkästi Venäjän äskettäiset summittaiset ohjus- ja drooni-iskut siviilejä, siviilikohteita ja infrastruktuuria vastaan Kiovassa ja eri puolilla Ukrainaa. Se tuomitsee samoin Venäjän toimet Zaporizžjan ydinvoimala-alueella Ukrainassa ja korostaa Euroopan unionin tukevan Kansainvälisen atomienergiajärjestön pyrkimyksiä varmistaa voimalan turvallisuus, turvajärjestelyt ja ydinmateriaalivalvonta.
3. Eurooppa-neuvosto palauttaa mieleen 30. syyskuuta 2022 antamansa julkilausuman. YK:n yleiskokouksen 12. lokakuuta 2022 antaman päätöslauselman mukaisesti se kieltäytyy edelleen jyrkästi tunnustamasta Ukrainan Donetskin, Luhanskin, Zaporizžjan ja Hersonin alueiden laitonta liittämistä Venäjään ja tuomitsee sen yksiselitteisesti. Kuten Krimin ja Sevastopolin tapauksessa, Euroopan unioni ei tule koskaan tunnustamaan tätä laitonta liittämistä. Venäjän yksipuoliset päätökset ovat tarkoituksellisesti YK:n peruskirjan vastaisia ja rikkovat räikeästi sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä. Venäjällä ei ole oikeutusta mihinkään toimiin Ukrainan alueella.
4. Eurooppa-neuvosto vahvistaa täyden tukensa Ukrainan itsenäisyydelle, suvereniteetille ja alueelliselle koskemattomuudelle. YK:n peruskirjan ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti Ukraina käyttää sille kuuluvaa oikeutta puolustautua Venäjän hyökkäystä vastaan. Sillä on oikeus vapauttaa kaikki miehitetty alueet kansainvälisesti tunnustettujen rajojensa sisällä ja saada ne jälleen täysin hallintaansa.

5. Eurooppa-neuvosto vaatii YK:n yleiskokouksen tavoin Venäjää vetämään välittömästi, täysimääräisesti ja ehdoitta kaikki asevoimansa Ukrainan koko alueelta sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen sisällä ja lopettamaan kaikki hybridihyökkäykset Ukrainaa vastaan.
6. Ukrainalaisia vastaan tehdyt sotarikokset, joista on yhä enemmän näyttöä, ja siviili-infrastruktuurin jatkuva tuhoaminen rikkovat räikeästi kansainvälistä oikeutta. Euroopan unioni toistaa vakaan aikomuksensa saattaa Venäjä ja kaikki rikoksiin syyllistyneet ja niihin osalliset vastuuseen sekä tukevansa vahvasti Kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjän tutkimuksia. Eurooppa-neuvosto panee merkille Ukrainan pyrkimykset varmistaa vastuuvellvollisuus, myös hyökkäysrikoksesta Ukrainaa vastaan. Se kehottaa ulkoasiainedustajaa ja komissiota tutkimaan vaihtoehtoja, jotta täysi vastuu rikoksista voidaan varmistaa.
7. Euroopan unioni on tiukentanut Venäjän vastaisia rajoittavia toimenpiteitään entisestään ja on valmis jatkamaan tätä. Eurooppa-neuvosto korostaa, että on tärkeää varmistaa niiden tehokas toimeenpano ja ehkäistä kiertämistä ja siinä avustamista, ja kehottaa kaikkia maita yhtymään EU:n pakotteisiin. Tätä koskevia toimia olisi tehostettava. Eurooppa-neuvosto keskusteli siitä, miten Venäjää voitaisiin vielä enemmän kollektiivisesti painostaa lopettamaan hyökkäyssotansa.
8. Eurooppa-neuvosto painottaa olevan tärkeää, että EU:ssa noudatetaan yhtenäisiä käytäntöjä viisumien myöntämisessä venäläisille hakijoille, ja panee tyytyväisenä merkille Euroopan komission päivitettyt suuntaviivat.
9. Euroopan unioni aikoo seisoa Ukrainan rinnalla niin kauan kuin on tarpeen. Se aikoo jatkaa vahvan poliittisen, sotilaallisen ja taloudellisen tuen antamista Ukrainalle, myös sen likviditeettitarpeisiin, ja tehostaa humanitaarisia toimiaan erityisesti talveen varautumista varten. Neuvosto on hyväksynyt päätöksen Ukrainaa tukevan EU:n sotilaallisen avustusoperaation toteuttamisesta sekä äskettäisen päätöksen lisäyksestä Euroopan rauhanrahastosta rahoitettaviin avustustoimenpiteisiin, joilla tuetaan Ukrainan asevoimia. Eurooppa-neuvosto antaa tunnustusta Ukrainassa toteutettavan EU:n siviilialan neuvontaoperaation käytännön työlle.

10. Eurooppa-neuvosto kehottaa toimittamaan hyvissä ajoin jäljellä olevat 3 miljardia euroa Ukrainalle annettavasta makrotaloudellisesta rahoitusavusta. Se kehottaa komissiota esittelemään rakenteellisemmän ratkaisun avunantoon Ukrainalle, ja neuvostoa työstämään sitä. EU:n ja Ukrainan assosiaatiosopimuksen sekä pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppasopimuksen koko potentiaali olisi hyödynnettävä, jotta voidaan helpottaa Ukrainan pääsyä sisämarkkinoille.
11. Euroopan unioni tukee päättäväisesti Ukrainan hätäapua, kunnostamista ja jälleenrakentamista yhdessä kansainvälisten kumppaneiden ja rahoituslaitosten kanssa. Eurooppa-neuvosto keskusteli Berliinissä 25. lokakuuta 2022 pidettävää kansainvälistä asiantuntijakonferenssia silmällä pitäen näiden toimien hallinnoinnista ja rahoituksesta ja muun muassa uudistuksista. Lisäksi Eurooppa-neuvosto palauttaa mieleen 30.–31. toukokuuta 2022 antamansa päätelmät ja kehottaa komissiota esittämään EU:n ja kansainvälisen oikeuden mukaisia vaihtoehtoja, joilla pyritään käyttämään jäädytettyjä varoja Ukrainan jälleenrakentamisen tukemiseen.
12. Ukraina on todennut olevansa valmis oikeudenmukaiseen rauhaan, johon olisi kuuluttava sen alueellisen koskemattomuuden ja suvereniteetin kunnioittaminen YK:n peruskirjan antaman suojan nojalla; Ukrainan itsepuolustuskyvyn vaaliminen tulevaisuutta ajatellen; Ukrainan elpymisen ja jälleenrakentamisen varmistaminen, mukaan lukien mahdollisuuksien kartoittaminen tämän toteuttamiseksi Venäjältä saatavilla varoilla, sekä vastuuvellollisuuden edistäminen Venäjän sodanaikaisista rikoksista.
13. Eurooppa-neuvosto vaatii, että Valko-Venäjän viranomaiset lopettavat Venäjän hyökkäyssodan avustamisen sallimalla Venäjän asevoimien käyttää Valko-Venäjän aluetta ja tarjoamalla tukea Venäjän armeijalle. Valko-Venäjän hallinnon on noudatettava täysimääräisesti kansainvälisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Euroopan unioni on valmis reagoimaan nopeasti uusilla Valko-Venäjän vastaisilla pakotteilla.
14. Eurooppa-neuvosto tuomitsee jyrkästi myös Iranin viranomaisten antaman sotilaallisen tuen Venäjän hyökkäyssodalle, ja sen on loputtava. Tältä osin Eurooppa-neuvosto on tyytyväinen 20. lokakuuta 2022 hyväksyttyihin EU:n pakotteisiin.

Ruokaturva

15. Venäjä on yksin vastuussa maailmanlaajuisesta ruokaturvakriisistä, jonka se on aiheuttanut käyttämällä elintarvikkeita aseena Ukrainaa vastaan käymässään sodassa. Venäjän hyökkäyssota on käynnistänyt maataloustuotannon, toimitusketjujen ja kaupan häiriöitä. Nämä ovat nostaneet elintarvikkeiden ja lannoitteiden maailmanmarkkinahinnat ennennäkemättömälle tasolle. EU:n ja Ukrainan solidaarisuuskaistat ovat mahdollistaneet Ukrainan viljelykasvien, maataloustuotteiden ja lannoitteiden viennin merkittävässä määrissä maihin, joissa tarve on suurin. Euroopan unioni aikoo jatkaa kaikkien solidaarisuuskaistojen toiminnan tehostamista. Eurooppa-neuvosto tukee YK:n pääsihteerin kehotusta jatkaa YK:n Mustanmeren viljasopimusta sen nykyisen, marraskuussa päättyvän kauden jälkeen. EU:n Venäjän vastaiset pakotteet eivät estä maataloustuotteiden tai elintarvikkeiden vientiä kolmansien maiden ja Venäjän välillä.

II KRIITTINEN INFRASTRUKTUURI

16. Eurooppa-neuvosto tuomitsee jyrkästi kriittiseen infrastruktuuriin, kuten Nord Stream - kaasuputkiin, kohdistuvan sabotaasin. Euroopan unioni aikoo vastata yhtenäisesti ja määrätietoisesti kaikkiin kriittiseen infrastruktuuriin tahallisesti aiheutettuihin häiriöihin ja muihin hybriditoimiin. Eurooppa-neuvosto kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan kiireellisiä ja tehokkaita toimia ja tekemään yhteistyötä keskenään sekä komission ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden kanssa kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Työtä, joka koskee ehdotusta neuvoston suositukseksi unionin koordinoidusta lähestymistavasta kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi, olisi edistettävä nopeasti, ja tarkistettu verkko- ja tietoturvadirektiivi (NIS 2 -direktiivi) sekä kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva direktiivi olisi pantava mahdollisimman pian täytäntöön.

III ENERGIA JA TALOUS

17. Venäjä käyttää energiaa aseena, mutta Euroopan unioni pysyy yhtenäisenä tukeakseen kansalaisiaan ja yrityksiään ja toteuttaa kiireellisesti tarvittavat toimet.
18. Eurooppa-neuvosto on sopinut, että käynnissä olevan kriisin vuoksi on vauhditettava ja tehostettava toimia, joilla vähennetään energian kysyntää, varmistetaan toimitusvarmuus, vältetään säännöstely sekä alennetaan energian hintoja kotitalouksille ja yrityksille koko unionissa, ja sisämarkkinoiden eheyttä on suojeltava.

Eurooppa-neuvosto kehottaa neuvostoa ja komissiota toimittamaan kiireellisesti konkreettisia päätöksiä seuraavista lisätoimista sekä komission ehdotuksista arvioituaan niiden vaikutusta erityisesti olemassa oleviin sopimuksiin, mukaan lukien pitkäaikaisiin sopimuksiin kohdistuvien vaikutusten välttäminen, ja ottamaan huomioon erilaiset energialähteiden yhdistelmät ja kansalliset olosuhteet:

- a) vapaaehtoiset yhteiset kaasuostot, lukuun ottamatta pakollista kysynnän yhdistämistä sen määrän osalta, joka vastaa 15:tä prosenttia varastojen täydentämistä koskevista tarpeista kansallisten tarpeiden mukaisesti, ja neuvottelujen nopeuttaminen luotettavien kumppanien kanssa molempia osapuolia hyödyttävien kumppanuuksien luomiseksi hyödyntäen unionin kollektiivista taloudellista painoarvoa ja hyödyntäen täysimääräisesti EU:n energianhankintafoorumia, joka on avoin myös Länsi-Balkanille ja kolmelle assosioituneelle itäiselle kumppanille;
- b) vahvistetaan vuoden 2023 alussa uusi täydentävä vertailuarvo, jossa otetaan tarkemmin huomioon kaasumarkkinoiden olosuhteet;

- c) asetetaan maakaasukaupoille tilapäinen dynaaminen hintahaarukka kaasun kohtuuttomien hintapiikkien rajoittamiseksi välittömästi, ottaen huomioon 18. lokakuuta 2022 päivätyn neuvoston asetusehdotuksen 23 artiklan 2 kohdassa mainitut edellytykset;
- d) vahvistetaan tilapäinen EU:n kehys, jonka avulla sähköntuotannossa käytettävälle kaasulle voitaisiin asettaa hintakatto, mukaan lukien kustannus-hyötyanalyysi, ajojärjestystä muuttamatta, estäen samalla kaasun kulutuksen kasvu, puuttuen rahoitukseen ja jakaumavaikutuksiin sekä EU:n ulkopuolisiin virtoihin kohdistuviin vaikutuksiin;
- e) parannetaan energiamarkkinoiden toimintaa markkinoiden avoimuuden lisäämiseksi, likviditeettistressin helpottamiseksi ja kaasun hintojen epävakautta voimistavien tekijöiden poistamiseksi, samalla kun varmistetaan rahoitusvakauden säilyminen;
- f) nopeutetaan lupamenettelyjen yksinkertaistamista, jotta uusiutuvien energialähteiden ja verkkojen käyttöönottoa voidaan vauhdittaa, myös SEUT 122 artiklaan perustuvilla hätätoimenpiteillä;
- g) otetaan kahdenvälisen yhteisvastuusopimusten puuttuessa käyttöön energia-alan yhteisvastuutoimia kansallisten, alueellisten tai unionin tason kaasun toimitushäiriöiden varalta;
- h) lisään energian säästötoimia;

- i) otetaan käyttöön asiaankuuluvat välineet kansallisella ja EU:n tasolla. Samaan aikaan välittömänä tavoitteenamme on suojella kotitalouksia ja yrityksiä, erityisesti yhteiskuntiemme haavoittuvimmassa asemassa olevia. Keskeistä on myös unionin maailmanlaajuisen kilpailukyvyn säilyttäminen. Kaikki asiaankuuluvat kansallisen ja EU:n tason välineet olisi otettava käyttöön talouksiemme häiriönsietokyvyn parantamiseksi, siten että samalla säilytetään Euroopan maailmanlaajuinen kilpailukyky, tasapuoliset toimintaedellytykset ja sisämarkkinoiden eheys. Eurooppa-neuvosto on sitoutunut poliittisten toimien tiiviiseen koordinointiin. Se korostaa tiiviin koordinoinnin ja yhteisten Euroopan tason ratkaisujen tärkeyttä, kun ne ovat tarpeen, ja on sitoutunut politiikkatavoitteiden yhtenäiseen saavuttamiseen. Neuvosto jatkaa taloudellisen kehityksen tarkkaa seuraamista ja on sitoutunut lisäämään koordinointia, jotta voidaan toteuttaa päättäväinen ja ketterä toimintapoliittinen ratkaisu.
19. Eurooppa-neuvosto toistaa, että investointeja energiatehokkuuteen, tulevaisuuden vaatimukset täyttävään energiainfrastruktuuriin, yhteenliitännät ja varastointi mukaan lukien, ja innovatiivisiin uusiutuvan energian teknologioihin on vauhditettava.
20. Eurooppa-neuvosto kehottaa komissiota kiirehtimään sähkömarkkinoiden rakenneuudistusta sekä vaikutustenarviointia ja etenemään kohti täysimittaista energiaunionia, joka palvelisi Euroopan energiaomavaraisuuden ja ilmastoneutraaliuden tavoitteita.
21. Eurooppa-neuvosto jatkaa asian käsittelyä.

IV ULKOSUHTEET

22. Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun Euroopan unionin ja Kiinan suhteista.
23. Se keskusteli myös 14. joulukuuta 2022 pidettävän EU:n ja ASEANin huippukokouksen valmisteluista. Huippukokous tarjoaa tilaisuuden syventää edelleen Euroopan unionin strategista kumppanuutta ASEANin kanssa ja painottaa yhteistä sitoutumistamme kansainväliseen oikeuteen ja kansainvälisesti sovittuihin normeihin ja standardeihin, sekä korostaa niiden yhteisten etujen merkitystä, jotka sitovat alueemme pitkäaikaiseen kumppanuuteen.
24. Eurooppa-neuvosto arvioi Sharm el-Sheikhissä pidettävän YK:n vuoden 2022 ilmastokokouksen (COP27) ja Montrealissa järjestettävän biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 15. osapuolikokouksen (toinen osa) valmisteluja. Ottaen huomioon yhä voimakkaammat ja useammin toistuvat sään ääri-ilmiöt, kuten helleaallot, maastopalot ja tulvat, sekä biodiversiteetin köyhtymisen kaikkialla maailmassa se korosti, että ilmastohätätilan ja biodiversiteettikriisin vuoksi toteutettavia maailmanlaajuisia toimia on tehostettava erittäin kiireellisesti. Jotta 1,5 celsiusasteen tavoite voidaan saavuttaa, Eurooppa-neuvosto kehottaa kaikkia osapuolia, etenkin suuria talouksia, tarkastelemaan uudelleen ja tehostamaan kansallisesti määriteltyjä panoksiaan hyvissä ajoin ennen COP27-kokousta. Eurooppa-neuvosto kehottaa myös hyväksymään kunnianhimoisen, kattavan ja muutosvoimaisen maailmanlaajuisen biodiversiteettikehyksen vuoden 2020 jälkeiselle ajalle, jotta voitaisiin pysäyttää biodiversiteetin köyhtyminen ja kääntää sen suunta.
25. Eurooppa-neuvosto tuomitsee Iranin viranomaisten perusteettoman ja kestäättömän voimankäytön rauhanomaisia mielenosoittajia, erityisesti naisia, vastaan ja panee tyytyväisenä merkille 17. lokakuuta 2022 hyväksytyt EU:n rajoittavat toimenpiteet näihin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneitä vastaan. Se kehottaa Irania lopettamaan välittömästi rauhanomaisiin mielenosoittajiin kohdistetut väkivaltaiset tukahduttamistoimet ja vapauttamaan pidätetyt henkilöt kunnioittaen täysimääräisesti heidän kansalaisoikeuksiaan ja poliittisia oikeuksiaan.